

سُورَةُ عَبَسَ ﴿٨٠﴾ ABESE SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bu sûre-i celile Mekke'de nâzil olmuştur. 42 âyet, 133 kelime, 533 harften ibarettir.

Sûre-i celile, rivayet edildiğine göre Abdullah bin Ümmü Mektûm Radiyallâhû Anh hakkında nâzil olmuştur. Bir gün Utbe ibni Rebia, Ebu Cehil ibni Hişam, Ümeyye ibni Halef, Abbas ibni Abdülmuttalip, Velid ibni Mugire gibi Kureyşin ileri gelenleri, Nezd-i Nebvi'de toplanmışlardı. Rasûlullah Sallâllâhû Aleyhivesellem Efendimiz, kendilerine dini telkinlerde bulunuyor ve İslâm'ı kabûl etmeleri için gayret sarfediyordu.

Bu sırada Abdullah bin Ümmü Mektûm içeriye girdi. Gözleri görmediği için Fahr-i Kâinat'ın meşguliyetinin farkında değildi. Tekrar tekrar "Yâ Rasûlullah! Âllâh'ın sana öğrettiklerinden bana da öğret" diye hitap etti.

O esnada Rasûlullah Sallâllâhû Aleyhivesellem cevap vermez. Çünkü Kureyşin bu ileri gelen kimseleri zaten kendilerine özel muamele edilmesini istiyorlardı. Efendimiz onları gücendirmek istemedi. Abdullah tekrar seslenince elinde olmayarak yüz hatları değişti.

Bu esnada onlar kalkıp gittiler. Biraz sonra bu âyetler geldi.

Rasûlûllah'ın bazı davranışlarını tenkit ve onu ikaz mahiyetinde bu ve benzeri âyetler, onun hak peygamber olduğuna en büyük delildir. Zira hiç kimse kendisini bu şekilde tenkit etmez. Bundan sonra her gelişinde Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem, İbni Ümmü Mektûm'a tatyib eder "Ey hakkında, Rabbimin bana it'ab ettiği zât merhabâ" buyurur ve ridâsını altına yayardı.

1- عَبَسَ وَتَوَلَّى

Yüzünü ekşitti ve döndü.

2- أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى

(Kendisine o â'mâ geldi diye) yüzünü ekşitti ve geri döndü. (İşte bu durum gayretullaha dokundu, it'âbe sebep oldu.

3- وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَكِّي

Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem. Ne bilirsin, belki temizlenecek. O belki (senden öğreneceği şeylerle günâhlarından) temizlenecek.

4- أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى

Yahut öğüt alacak da öğüt ona fayda verecek, ondan istifâde edecek. (Onun için â'mâdır vâz-ı nasihate müstehak olan.) Yahut başkalarına va'z-ı nasihat eder de nasihati tesir eder.

5- أَمَّا مَنْ اسْتَعْنَى

Ama buna ihtiyaç hissetmeyene gelince, (imândan istiğnâ edenlerdir.)

6- فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى

İşte sen temizlensin diye ona yöneliyorsun. (Anlamak için, â'mâdir sana meylediyor.)

وَمَا عَلَيْكَ إِلَّا يَزْكِي^ط-7

Ey Habibim sen, halkı zorla imâna getirmeye memur değilsin. (Senin vazifen ancak tebliğdir. Onun temizlenip arınmasından sen sorumlu değilsin.)

وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى^ل-8

Ve fakat (hayır isteği ile) sana koşarak gelen.

وَهُوَ يَخْشَى^ل-9

Âllâh'tan korkarak gelmişken, (Âllâh'tan korkan odur.)

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى^ج-10

Sen onunla ilgilenmiyorsun. Anlamamazlıktan gelir, aldırıyor, ihtiyaç hissetmeyenle uğraşmak gibi, buna göre boş ve yararsız demek olan, bir işe dalıyorsun.

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ^ج-11

Ey Habibim bundan vazgeç, ^ج إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ bir daha böyle yapma. Zira Kur'an âyetleri bir öğüttür. Sen, onu tebliğ edeceksin. İsteyen imâna gelir, istemeyen de imân etmez.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ^ف-12

Kim dilerse bunu hıfzeder, (öğütlenir.) Onunla amel eder, ehl-i cennet olur.

Mesnevi erbab elinde olursa, âyete mütealîk olan beyitleri tet-

kik ederse, tam bir tefsir olur. Hadisleri tetkik etseler, tam hadis kitabı olur.

Ey Ahmed bu dünyada, mal fayda vermez. Bir kâlp ister ki derdi aşk ile dolu olsun. Budur fayda veren. Senin karşına gelen zengin, onun zenginliği sana fayda vermez. Senin karşına aşk ve muhabbetle yanan gelirse, işte odur sana faydalı olan. Bu â'mâ olan, Nezd-i İlâhide yüzlerce kayserler, vezirlerden daha değerlidir. Zahmet çektin onlara vaz-ı nasihat etmekle, hâlbuki onlarda bir fayda yok. Bu fırsat, Kureyşilerin ileri gelenlerinin toplanıp da sana gelmesi, nâdir olur. Â'mâ olan Abdullah'a diyordun, sen arkadaşımın vaktin geniştir. (Kâlben ona diyordun) Sonra gel, sana bildiririm lâkin bunların buraya gelmeleri nadir olur da ben onlara fırsat gelmişken tebliğ yapayım. Ey Habibim birkaç kişi, bu Kureyşilerin ileri gelen münkirleri, seni inkâr ederlerse, onların inkârlarından sana ne zarar olur? Onların inkâr sözleri sana ziyan, noksanlık vermez. Kâlbi açık olan â'mâ geldi. Kapıyı ona kapatma, yüzünü ondan çevirme. Nasihat onun hakkıdır. Kalbi, aşk-ı muhabbetle doludur. Ey Habibim hırsın var, ileri gelenlerin, zenginlerin imân etmeleri için. Ondandır dolayı bu â'mâdan yüzünü çevirdin. Bu â'mâ Âllâh'a taliptir. O, â'mâ ve fakir olduğu için kâlbini kırmak doğru değil. Kureyşin ileri gelen münkirlerinde öyle bir hastalık var ki, bu inatları onların derdini ziyadeleştiriyor, tedavi olmuyor, inkâra gidiyorlar.

Ey nefesi güzel olan Habibim, talip olana söyle. Onlarda va'z-ı nasihat yolu kapanmıştır. İraz et, arkayı çevir onlara.

فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ-13

Bu Kur'an-ı Azimüşşân değerli, mükerrem suhulardan nâzil

olmuştur. (İlm-i İlâhiden Levh-i Mahfuza, Levh-i Mahfuz'dan da Cebrâil Aleyhisselâm alıp sana getiriyor, ey Habibim.)

14- مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ

Merfûdur, kıymeti Nezd-i İlâhide yüksektir. مُّطَهَّرَةٍ şeytanların ve insanların mesih edilmesinden münezzehtir. (1400 seneden beri münâfıklar, münkirler Kur'ân'ı mesih etmek, değiştirmek için bütün kuvvetlerini seferber ettikleri halde, değiştirme imkânı olmamıştır.)

15- بِأَيْدِي سَفَرَةٍ

16- كِرَامٍ بَرَرَةٍ

Yazıcıların, kâtiplerin ellerindedir. Değerli, mû'ti kâtiplerin elleriyle (Levh-i Mahfuz'dan) istinsâh edilmiştir. Onun için bunu dileyen öğüt alsın, dileyen düşünsün, bellesin, amel etsin.

17- قَتَلَ الْإِنْسَانَ مَا أَكْفَرَهُ

Kahrolası kâfir insan! O, ne nankördür. (Kâfir insandan murâd Utbe bin Ebi Leheb'dir.)

18- مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ

(Düşünmez mi ki) Âllâh-û Teâlâ, onu hangi şeyden halketti?

19- مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ

Bir nutfeden halketti de (ana rahminde) ona biçim verip, hayat takdir etti.

20- ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ ۗ

Sonra ona yolu kolaylaştırdı, dünyaya getirdi.

21- ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۗ

Sonra onu öldürdü de kabre koydurdu.

22- ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ۗ

Sonra dilediği vakit, onu tekrar diriltir.

23- كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ ۗ

كَلَّا Vazgeçsin bu küfürden, kıyâmeti inkârdan. لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ Doğrusu o, hiç Âllâh'ın emrini tam yerine getirmedi.

24- فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۗ

O insan bir def'a yediğine baksın. (Âllâh-û Teâlâ, onu nasıl takdir ve tedbir buyurmuş, hayatına sebep kılmıştır.)

25- أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ۗ

Biz Azimüşşân, suyu (gökten) bol bol nasıl dökmekteyiz?

26- ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۗ

Sonra (nebatat için) toprağı bir yarışla nasıl yarmaktayız?

27- فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۗ

Bu sûretle orada (buğday, arpa ve benzeri gibi) hububat, ekinler bitirdik.

28- وَعِنَبًا وَقَضْبًا

Üzüm bağları ve yoncaları,

29- وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا

Zeytinlikler ve hurmalıklar,

30- وَحَدَائِقَ غُلْبًا

İri ve sık ağaçlı bahçeler,

31- وَفَاكِهَةً وَأَبًّا

Meyveler ve çayırlar bitirdik.

32- مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ

Bütün bunları sizin ve hayvanlarınızın geçimi, faydalansın diye halkettik.

33- فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاحَةُ

Sahha; kıyâmetin ismidir. Sayha mânâsındır. Yani (ikinci nefha) geldiği zaman, kulakları sağır eden o ses geldiğinde,

34- يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ

O gün kişi, kaçar kardeşinden. (Görmek görüşmek istemez.)

35- وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ

Anasından ve babasından kaçar, yüzünü çevirir.

36- وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ

Eşinden ve evlâdı çocuklarından firar eder. (Ne için kaçıyor? Ya çok meşguldür vakti yoktur görüşmeye yahutta davacı olmalarından korkup kaçıyor.)

لِكُلِّ امْرِيٍّ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ -37

O gün, onlardan her birinin başından aşacak işi (ve derdi) vardır.

وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ -38

O gün birtakım yüzleri görürsün sevinçli, güleç ve müjdelidir.

ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ -39

Güler ve sevinir.

وَوُجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ -40

Nice yüzleri de o gün, toz toprak, (ıstırab) bürümüştür.

تَزْهَقَهَا قَتَرَةٌ -41

Onları karanlık bürümüştür.

أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجْرَةُ -42

İşte bunlar kâfir olanlar, haktan sapan fâcir olanlardır.